

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาการจัดทำบรรณานุกรมของหนังสือวิชาการที่จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย 4 แห่ง คือ สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง และสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ

1. ศึกษานโยบายและการจัดทำบรรณานุกรมของหนังสือวิชาการที่จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
2. วิเคราะห์ลักษณะบรรณานุกรมของหนังสือวิชาการที่จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยในด้านประเภทของบรรณานุกรม ปริมาณของบรรณานุกรม รายการโยง การจัดเรียงบรรณานุกรม และภาษาที่ใช้ในการทำบรรณานุกรม
3. ศึกษาวิธีการจัดทำบรรณานุกรมและปัญหาในการจัดทำบรรณานุกรม ตลอดจนสาเหตุของการไม่ทำบรรณานุกรมของผู้เขียน โดยมีสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้
 1. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ไม่มีนโยบายจัดทำบรรณานุกรมหนังสือวิชาการ
 2. หนังสือที่มีบรรณานุกรมเป็นหนังสือในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากกว่าในสาขามนุษยศาสตร์และสาขาวิชาสังคมศาสตร์
 3. บรรณานุกรมที่ปรากฏในหนังสือวิชาการสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่วนใหญ่เป็นบรรณานุกรมรวม และส่วนใหญ่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นรายการบรรณานุกรม
 4. ปัญหาในการทำบรรณานุกรม คือ ไม่ทราบวิธีการจัดทำบรรณานุกรม

ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

จากสมมติฐานดังกล่าวข้างต้นมีตัวแปรที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. สำนักพิมพ์ ได้แก่ นโยบายของสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย 4 แห่ง เกี่ยวกับการทำดรรชนี
2. ผู้เขียน ได้แก่ ผู้เขียนหนังสือวิชาการที่มีดรรชนี และผู้เขียนหนังสือวิชาการที่ไม่มีดรรชนี
3. สาขาวิชาของหนังสือ ได้แก่ สาขาวิชามนุษยศาสตร์ สาขาวิชาสังคมศาสตร์ และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. การทำดรรชนีหนังสือ
2. การไม่ทำดรรชนีหนังสือ
3. ลักษณะของดรรชนีหนังสือ ได้แก่ ประเภทและปริมาณของดรรชนี รายการโยง การจัดเรียง และภาษาที่ใช้ในการทำดรรชนี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

1. ผู้อำนวยการและ/หรือผู้จัดการสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยของรัฐ 4 แห่ง จำนวน 4 คน
2. ผู้เขียนหนังสือวิชาการที่มีการทำดรรชนีจำนวน 97 คน*
3. หนังสือวิชาการที่มีการทำดรรชนีของสำนักพิมพ์แต่ละแห่งซึ่งจัดพิมพ์ตั้งแต่ปีที่เริ่มก่อตั้งมาจนถึง พ.ศ. 2536 จำนวน 110 รายการ จำแนกตามสาขาวิชาซึ่งสำนักพิมพ์จัดไว้ในรายการหนังสือของสำนักพิมพ์ดังนี้ สาขามนุษยศาสตร์ 12 รายการ สาขาสังคมศาสตร์ 14 รายการ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 84 รายการ

*ผู้เขียนบางท่านเขียนหนังสือวิชาการที่มีดรรชนีจำนวนหลายชื่อเรื่อง (ดูภาคผนวก ก., หน้า 106)

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้เขียนหนังสือวิชาการที่ไม่มีการทำดรรชนี จำนวน 229 คน ซึ่งคัดเลือกมาจากหนังสือวิชาการที่ไม่มีการทำดรรชนี จำนวน 2,291 รายการ โดยคัดเลือกในแต่ละสาขาวิชามาร้อยละ 10 และใช้คู่มือสิ่งชื่อหรือรายการหนังสือของแต่ละสำนักพิมพ์ในการคัดเลือกรายชื่อผู้เขียนหนังสือวิชาการที่ไม่ทำดรรชนีดังกล่าว ได้แก่

ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คู่มือสิ่งชื่อปี 2537-2538

: รายชื่อหนังสือที่ศูนย์หนังสือจุฬาฯ จัดจำหน่ายแต่เพียง

ผู้เดียว กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. รายการหนังสือ 2536.

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2536.

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง. รายชื่อตำราประจำปีการ

ศึกษา 2537. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย

รามคำแหง, 2537.

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. ใบสิ่งชื่อและบัญชี

รายชื่อวัสดุการศึกษา. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมมาธิราช, ม.ป.ป.

สำหรับสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชนั้น เนื่องจากหนังสือวิชาการที่จัดทำในหนังสือชุดวิชาที่มีผู้เขียนหลายคน ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของสำนักพิมพ์นี้จึงเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่ง "ประธานและบรรณาธิการ" หรือ "กรรมการและบรรณาธิการ" ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบหนังสือชุดวิชานั้น ๆ

รายละเอียดเกี่ยวกับประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น
ปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนหนังสือวิชาการที่มีดรรชนีและไม่มีดรรชนีจำแนกตามสำนักพิมพ์และสาขาวิชา

สำนักพิมพ์	มนุษยศาสตร์			สังคมศาสตร์			วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี			รวม			รวมทั้งสิ้น
	มีดรรชนี (ชื่อเรื่อง)	ไม่มีดรรชนี		มีดรรชนี (ชื่อเรื่อง)	ไม่มีดรรชนี		มีดรรชนี (ชื่อเรื่อง)	ไม่มีดรรชนี		หนังสือที่มีดรรชนี (ชื่อเรื่อง)	หนังสือที่ไม่มีดรรชนี		
		(ชื่อเรื่อง)	กลุ่มตัวอย่าง (ร้อยละ 10)		(ชื่อเรื่อง)	กลุ่มตัวอย่าง (ร้อยละ 10)		(ชื่อเรื่อง)	กลุ่มตัวอย่าง (ร้อยละ 10)		(ชื่อเรื่อง)	กลุ่มตัวอย่าง (ร้อยละ 10)	
จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	5	60	6	10	71	7	64	100	10	79	231	23	310
มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์	2	72	7	1	289	29	-	13	1	3	374	37	377
มหาวิทยาลัย รามคำแหง	3	403	40	2	600	60	18	235	24	23	1,238	124	1,261
มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมนิราช	2	20	2	1	308	31	2	120	12	5	448	45	453
รวมทั้งสิ้น	12	555	55	14	968	117	84	468	47	110	2,291	229	2,401

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์ผู้อำนวยการและ/หรือผู้จัดการสำนักพิมพ์ ซึ่งประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับนโยบายและปัญหาในการทำดรรชนี (ดูภาคผนวกข, หน้า 117)
2. แบบสอบถาม 2 ชุด ชุดที่ 1 สำหรับผู้เขียนที่ทำดรรชนี ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับการทำดรรชนีและปัญหาในการทำดรรชนี (ดูภาคผนวก ง, หน้า 123) ชุดที่ 2 สำหรับผู้เขียนที่ไม่ทำดรรชนี ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับสาเหตุของการไม่ทำดรรชนี (ดูภาคผนวก จ, หน้า 128)
3. แบบวิเคราะห์ลักษณะดรรชนีหนังสือ สำหรับผู้วิจัยเพื่อวิเคราะห์กับดรรชนีหนังสือประกอบด้วยรายละเอียด 6 ข้อ เกี่ยวกับสาขาวิชาของหนังสือ ประเภทของดรรชนี ปริมาณของดรรชนี รายการโยง การจัดเรียงดรรชนี การวางรูปแบบดรรชนี และภาษาที่ใช้ในการทำดรรชนี (ดูภาคผนวก ค, หน้า 120)

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้เครื่องมือดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปใช้ในการวิจัยจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้นำมาทดสอบโดยการส่งแบบสอบถามให้กับผู้เขียนในโครงการตำราของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 20 คน ในช่วงวันที่ 9-20 มกราคม 2538 ผลปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 14 ชุด ผู้ตอบเหล่านี้สามารถตอบคำถามได้ทุกข้อและไม่ได้ให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะใด ๆ เกี่ยวกับคำถาม สำหรับแบบวิเคราะห์ลักษณะดรรชนีหนังสือได้นำไปตรวจสอบหนังสือที่มีดรรชนี จำนวน 10 เรื่อง ผลปรากฏว่าสามารถครอบคลุมลักษณะดรรชนีหนังสือได้ตามที่กำหนดไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

รายละเอียดของการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังต่อไปนี้

1. การแจกแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้แก่ผู้เขียนหนังสือวิชาการซึ่งเกือบทั้งหมดเป็นอาจารย์สอนในมหาวิทยาลัยทั้ง 4 แห่ง คือ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มหาวิทยาลัยสุโขทัยศรีนครินทร์ จำนวนทั้งหมด 326 ชุด ในระหว่างวันที่ 23
มกราคม - 3 มีนาคม 2538 โดยเป็นแบบสอบถามสำหรับผู้เขียนที่ทำดรรชนี
97 ชุด ได้รับกลับคืน 67 ชุด คิดเป็นร้อยละ 69.07 และเป็นแบบสอบถาม
สำหรับผู้เขียนที่ไม่ทำดรรชนี 229 ชุด ได้รับกลับคืน 151 ชุด คิดเป็นร้อยละ
65.94 ดังรายละเอียดในตารางที่ 2 ดังต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนจําแนกตามสํานักพิมพ์และสาขาวิชา

สํานักพิมพ์	สาขาวิชา	แบบสอบถามผู้เขียนที่ทําครรหนี้			แบบสอบถามผู้เขียนที่ไม่ทําครรหนี้		
		จํานวนที่ส่งไป	จํานวนที่ได้รับคืน	ร้อยละ	จํานวนที่ส่งไป	จํานวนที่ได้รับคืน	ร้อยละ
1. จุดีาลงกรรห มหาวิทยาลัย	1. มนุษยศาสตร์	5	5	100.00	6	4	66.67
	2. สังคมศาสตร์	10	9	90.00	7	7	100.00
	3. วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี	57	32	56.14	10	3	30.00
	รวม	72	49	68.05	23	14	60.87
2. มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์	1. มนุษยศาสตร์	2	1	50.00	7	4	57.14
	2. สังคมศาสตร์	1	1	100.00	29	27	93.10
	3. วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี	-	-	-	1	1	100.00
	รวม	3	2	66.67	37	32	86.49
3. มหาวิทยาลัย รามคำแหง	1. มนุษยศาสตร์	2	1	50.00	40	15	37.50
	2. สังคมศาสตร์	2	1	50.00	60	42	70.00
	3. วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี	13	13	100.00	24	19	79.17
	รวม	17	15	88.23	124	75	60.48
4. มหาวิทยาลัย สุโขทัย ธรรมศาสตร์	1. มนุษยศาสตร์	2	1	50.00	2	2	100.00
	2. สังคมศาสตร์	1	1	100.00	31	17	54.84
	3. วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี	2	2	100.00	12	10	83.33
	รวม	5	4	80.00	45	29	64.44
รวมจํานวนทั้ง 4 สํานักพิมพ์		97	67	69.07	229	151	65.94

2. นำแบบวิเคราะห์ลักษณะดรรชนี ไปวิเคราะห์กับดรรชนีของหนังสือทั้งหมด 110 ชื่อเรื่อง

3. นำแบบสัมภาษณ์ผู้จัดการและ/หรือ ผู้อำนวยการ สำนักพิมพ์ ไปสัมภาษณ์ ณ สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยทั้ง 4 แห่ง ตามวันและเวลาที่ได้นัดหมายไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์จำนวน 4 ชุด นำมาวิเคราะห์และสรุปโดยการบรรยาย ส่วนแบบสอบถามของผู้เขียนที่ทำดรรชนี จำนวน 67 ชุด แบบสอบถามของผู้เขียนที่ไม่ทำดรรชนี จำนวน 151 ชุด และแบบวิเคราะห์ดรรชนีหนังสือจำนวน 110 ชุด ผู้วิจัยได้นำมาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และมีขนิมเลขคณิตโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences = SPSS) ในการประมวลผลด้วยเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ แล้วจึงจัดกลุ่มลงใน ตารางที่ออกแบบขึ้น

2. ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายและการจัดทำดรรชนีหนังสือวิชาการของสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยของรัฐทั้ง 4 แห่ง ผู้วิจัยได้นำมาสรุปโดยการบรรยาย

3. ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการจัดทำดรรชนีหนังสือวิชาการทั้งของผู้เขียนที่ทำดรรชนีและผู้เขียนที่ไม่ทำดรรชนี ผู้วิจัยได้นำมาสรุปประเด็นสำคัญและแจกแจงความถี่

เมื่อได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการคำนวณหาค่าต่าง ๆ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ SPSS และสรุปข้อมูลที่สำคัญเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจึงได้เสนอข้อมูลที่ได้ในรูปตารางและการบรรยาย ดังรายละเอียดการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะต่อไปในบทที่ 4 และบทที่ 5